

ISÄN TYTTÖ

– välähdyksiä Töölöstä 1940- ja 1950-luvuilta

RIITTA TENNI

Isän tyttö – välähdyksiä Töölöstä 1940- ja 50-luvuilta

*Menneisyys on sitä, mitä muistamme.
Ei ole muuta menneisyyttä.
Se mitä luulemme faktoiksi on vain muistoja.*

LEENA KROHN TEOKSESSA *EREHDYS*

RIITTA TENNI

Isän tyttö
*– välähdyksiä Töölöstä
1940- ja 50-luvuilta*

© 2025 Riitta Tennin perikunta

Taitto ja kansi: Books on Demand

Maalaus: Sylvi Kunnas (1947)

Päiväkirja: Toivo Pekkanen (1942)

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-80-8779-3

Prologi

MAALAUKSEN TYTTÖ on katsellut minua jo pitkään vakavana, ehkä vähän syyttävästi. ”Ryhdy nyt jo työhön äläkä vetkuttele päivästä toiseen”, hän tuntuu kehottavan. ”Kyllä sinä pystyt kertomaan minun tarinani.”

Olen aloittanut tarinan kertomisen jo vuosia sitten, mutta aina se on jäänyt kesken. Mutta nyt se on tehtävä, jos aion saada sen valmiiksi. Tänään sen aloitan. Mutta miten? Ja kiinnostaako ketään, mitä joku 1940-luvulla syntynyt lapsi on ajatellut, miten kasvanut? Ja oliko elämä silloin juurikaan toisenlaista? Ehkä taloudellisesti niukempaa, mutta ulkonaisesti varmasti rauhallisempaa. Siis kertomaan.

Töölö

TÖÖLÖNTORIN PERÄLLÄ kohoaa 1930-luvulla rakennettu harmaa, Valion Meijeriväen eläkerahaston vuokratalo. Aikoinaan se oli jyhkeä linnoitus, joka voitti naapuritalot niin korkeudessa kuin leveydessäkin. Ehkä se entisaikoina vaikutti ohikulkijoista hieman herraskaiselta ja omahyväiseltä, mutta minulle se oli turvallinen koti syntymästä aina aikuisikään asti.

Kahdeksan kerrosta, kaksi rappua ja 64 huoneistoa; pienimmät olivat yksiöitä, suurimmat neljän huoneen ja keittiön asuntoja. Lähes jokaisessa asui lapsiperhe tai ainakin äiti lapsineen. Porraskäytävässä oli ruskeasta kivistä veistetty suihkulähde, jonka huipulla kala suihkutti väsymättömästi vettä. Punainen matto johti ovelta tasanteelle, ja sitä reunustava sininen lattia oli talonmiehen vaimon jatkuvan huolenpidon kohde.

Tasanteelta jakautuivat rappukäytävät: vasemmalle A-rappu ja oikealle B-rappu, jossa asuin. Ja hissit. Ne eivät olleet mitään kolhoja puulaatikkoita vaan nykyaikaisesti lasia ja terästä.

Asunnoissa oli jääkaapit ja kaasuhellat, mutta ennen kaikkea useimpien isoista ikkunoista oli laveat näkymät sekä torin että Töölönlahden suuntaan. Jos ei kaikissa huoneistoissa ollut liikaa neliöitä, niin avara maisema antoi tilaa hengittää.

Yhdelläkään talon asukkaista ei vielä 1950-luvulla ollut omaa autoa. Raitiovaunut kolistelivat pitkin Runeberginkatua keski-kaupungin ja Kallion väliä, ja moderni trolleybussi nro 14 kaartoi Naistenklinikalta Topeliuksenkatua pitkin Töölön kautta Eiraan.

Toria ympäröivien talojen kivijaloissa oli kauppoja vierä viressä. Tarjolla oli sekä Hok:n että Elannon maito-, sekatavara- ja lihakaupat, oli Wickströmin ja Maanviljelijäin maitokaupat, siirtomaatavarakauppa ja kalakauppa. Kaiken huipuksi oli Nybergin lihakauppa silloin, kun halusi ja oli rahaa ostaa hieman hienompia ruokatarvikkeita.

Torikauppa oli vilkasta keväästä pitkälle syksyyn, ja hinnat olivat edullisempia kuin kaupoissa. Joku perunakauppias saattoi vielä tulla torille hevosella, mutta juurekset, hedelmät ja marjat kulkivat useimmiten pakettiautoilla ja jossain tapauksissa torikärryillä.

Oli pyykkinarua, saippuaa ym. taloustavaraa myyvä talouskauppa, oli suutari ja pieni vaatekauppa, jossa silmikoitiin arvokkaita nailonsukkia. Oli parturi ja kampaaja. Melkein naapuritalossa oli paperikauppa ja kemikalioliike. Ja nurkan takana Runeberginkadulla modistiliike, jossa sodan jälkeen tehtiin ihmeitä muokkaamalla miesten vanhoista huopahatuista muotiluomuksia naisille. Runeberginkadulla oli kahvila Primula ja elokuvateatteri Adlon, jossa pyöri viikonloppuisin nonstoppi eli uutiskatsauksia lasten piirretyillä kevennettynä.

Ja tuon kadun toisella puolella aukiolla oli Töölön kirkko. Kirjasto oli Puhtaanapitolaitoksen tontilla, mutta siihen tutustuin vasta kouluun mentyäni.

Sodan jälkeen Helsingissä oli kova asuntopula. Monet talot olivat tuhoutuneet pommituksissa asuinkelvottomiksi, ja samaan aikaan kaupunkiin muutti väkeä työnhakuun – niin evakoita kuin maaseudun asukkaita.

Kotitaloni asukkaat edustivat kaikkia mahdollisia ammatti- ja varallisuusryhmiä, sillä vuokra oli edullinen. Siinä asui kaksi

pankinjohtajaa, lääkäri, tuleva suurlähettiläs, kirjailijoita, kuvataiteilija ja ihan tavallista tehtaan työväkeä. Minun mielestäni salaperäisin asukas oli B-rapun viidennen kerroksen ruotsia puhuva konsuli. Hänen kanssaan asuivat taloudenhoitaja ja ikäisemme, vain ruotsia puhuva ottotytär, joka ei koskaan käynyt ulkona yksin. Konsulin näimme joskus vilaukselta rappukäytävässä, kun hän oli menossa ulkoiluttamaan mäyräkoiraansa. En nähnyt hänen koskaan vaihtavan sanaakaan muiden asukkaiden kanssa.

Vanhempani muuttivat taloon vuonna 1938, ensin kaksioon. Sitten perheen kasvaessa he onnistuivat saamaan asunnon, jossa oli kaksi huonetta, halli, palvelijahuone ja keittokomero. Siinä he elivät kuolemaansa asti.

Alku

6.6.-42

Riitta tuli maailmaan Mehiläisen sairaalassa kymmenkunta päivää etuajassa. Muutenkin oli tyttö kovin heiveröinen, painoi vain 1 950 grammaa. Mutta elämänhalua tuntui olevan.

Riitta vietiin Marian sairaalan lastenosastolle tohtori Salmen hoitoon. Vaihtelevan kauden jälkeen, jolloin tyttöä uhkasi mm. anemia, hän rupesi vähitellen vahvistumaan.

Tiistaina 29.9. Riitta tuotiin vihdoinkin kotiin. Paino 3 980 g.

– AJATTELE, vihdoinkin olemme saamassa tytön kotiin, äiti huokaisee. – Minä jo pelkäsin, että menetämme hänet.

Hän katselee raitiovaunun ikkunasta ohikiitäviä loppukesän maisemia. Mechelininkadun puiden lehdet hohtavat vielä syvän vihreinä, vaikka mökillä koivut ovat jo saaneet ensimmäiset keltaiset lehtensä.

– Onneksi pääsimme muuttamaan isompaan asuntoon ennen vauvan kotiintuloa, äiti juttelee jännitystä purkaakseen.

– Oli tosiaan onni, että muutto järjestyi näin sopivasti, Toivo vastaa. – Nyt ei sinun enää tarvitse olla huolissasi työrauhastani, vaikka kyllä minä itsekin sitä jo mietin, hän jatkaa.

– Joitain huonekaluja olisi mukava hankkia, kun tilaa on nyt enemmän. Jos pääsisimme vaikka huutokauppakamarille yhdessä jonakin päivänä? äiti kyselee. – Kaikkea minäkin tässä haaveilen, hän jatkaa.

– Tärkeintä on saada tyttö kotiin. Tätä hetkeä olen odottanut jo monta kuukautta, varmasti puolet elämäni, hän lisää.

Raitiovaunu lähestyy Marian sairaalaa. Seuraavalla pysäkillä on jäätävä pois. Kerättävä kassit käsiin ja valmistauduttava suureen muutokseen. Elämä muuttuisi täydellisesti ja täydelliseksi, näin he uskovat.

9.10.-42

Ristimisen, jossa tyttö sai nimekseen Riitta Maria, toimitti Erkki Niinivara. Kummeina olivat maisteri Martta Laitinen, rva Elli Smedlund, kirjailija Yrjö Kaijärvi ja sodassa oleva serkku Kauko Halonen. Muita vieraita olivat lisäksi Tantut, maisteri Siiri Vihantola ja Tuuli Reijonen. Tilaisuus oli oikein juhlallinen, vaikka maassa olikin sota. Juotiin kahvia ja vähän muutakin. Riitta itki hiukan kastettaessa, mutta ei kovin paljon. Äiti piti häntä sylissään.

13.10.-42

Paino 4 370 g.

*”Menneisyys on sitä mitä muistamme.
Ei ole muuta menneisyyttä. Se, mitä
luulemme faktoiksi, on vain muistoja.”*

Isän tyttö – välähdyksiä Töölöstä 1940- ja 1950-luvuilta on postuumisti ilmestynyt Riitta Tennin omakohtainen romaani, joka sijoittuu hänen lapsuuteensa Vihdissä ja Töölössä.

Kirja kertoo ajasta, jolloin pyrittiin oppikouluun ja jouduttiin kulkutautisairaalaan. Torikauppa oli vilkasta ja lähikauppoina olivat maito-, sekatavara- ja lihakaupat, taloustavarakauppa, suutari ja vaatekauppa, paperikauppa ja kemikalioliike. Lisäksi nurkan takana modistiliike, jossa sodan jälkeen tehtiin ihmeitä muokkaamalla miesten vanhoista huopahatuista muotiluomuksia naisille.

Vaikutteita Suomeen saatiin ulkomaita myöden. Täti toi Riitalle ensimmäisen banaanin ja kertoi että se on syötävää, mutta se pitäisi ensin kuoria. *Hän ojentaa päästä avatun, hämärässä keltaisena hohtavan hedelmän käteeni. Tartun banaanin epäröiden. Outo, pehmeän makea mössö täyttää suuni. Nuolaisen tyhjää kuorta sisäpuolelta. Se maistuu karvaalta.*

Kirjassa on lämmintä huumoria ja vahvaa uskoa tulevaisuuteen.

Tämä teos on Riitta Tennin kolmas julkaistu teos. Edellinen romaani *Kaukana siintää meri* (2017) oli Riitan vanhempien, Toivo ja Aino Pekkasen tarina.

BoD

9 789528 087793